

BAB III

MÉTODE PANALUNGTIKAN

3.1 Méthode jeung Téhnik Panalungtikan

3.1.1 Méthode Panalungtikan

Méthode panalungtikan mangrupa cara nu digunakeun ku nu nalungtik pikeun ngumpulkeun data panalungtikan sangkan tujuan panalungtikan bisa kahontal. Aya sababaraha jenis méthode dina panalungtikan, salasihijina méthode panalungtikan déskripsi/déskriptif. Ieu méthode digunakeun pikeun ngadéskripsikeun atawa ngajelaskeun peristiwa sarta kajadian (Sudjana, 2011, kc. 52).

Méthode dina panalungtikan leuwih dipuseurkeun kana stratégi, prosés, jeung pamarekan dina milih papasingan, karakteristik, ogé diménsi rohang jeung waktu tina data nu diperlukeun (Sudjana dina Isnéndés, 1998, kc. 29).

Dina ieu panalungtikan, méthode déskriptif nu digunakeun nyaéta méthode déskriptif-kualitatif. Méthode panalungtikan kualitatif ieu hartina méthode panalungtikan anu digunakeun pikeun nalungtik kana kondisi objék anu alami/dilakukeun dina kaayaan anu alamiah (*natural setting*) sarta pikeun meunangkeun data anu nyosok jero, data anu ngandung ma'na. Ma'na di dieu mangrupa data anu saenyana (Sugiyono, 2008, kc. 8).

Tina sababaraha pedaran di luhur, bisa dicindekkeun yén méthode panalungtikan nyaéta cara nu digunakeun pikeun ngumpulkeun data anu leuwih museur kana stratégi, prosés, jeung pamarekan dina milih karakteristik, ogé diménsi rohang jeung waktu.

3.1.2 Téhnik Panalungtikan

Téhnik asal kecapna tina basa Yunani *teknikos* nu hartina alat atawa seni ngagunakeun alat. Téhnik panalungtikan kabagi dua, nyéta téhnik ngumpulkeun data jeung téhnik analisis data.

3.1.2.1 Téhnik Ngumpulkeun Data

Téhnik nu digunakeun pikeun ngumpulkeun data dina ieu panalungtikan nyaéta obsérvasi, wawancara, jeung dokuméntasi pikeun bukti panalungtikan. Obsérvasi anu dilakukeun langsung ka lokasi anu dijadikeun sumber data dina panalungtikan nyaéta ka Kalurahan Cibadak, Désa Sukasirna, Désa Néglasari, Désa Warnajati, Désa Ciheulang Tonggoh, Désa Batununggal, Désa Pamuruyan, Désa Sekarwangi, Désa Karangtengah, sarta Désa Ténjo Jaya.

Wawancara dilakukeun sacara langsung ka narasumberna. Aya lima urang anu dijadikeun narasumber dina ieu panalungtikan, nyaéta Abah Awam ti Kampung Garunggang, Pa Sudrajat ti Désa Cibadak, Pa Hilmi Nurhikmat ti Kampung Barusawah, Bu Yayah Rohayah ti Désa Warnajati, sarta Pa A. Suryadinata ti Kampung Cilengo.

3.1.2.2 Téhnik Analisis Data

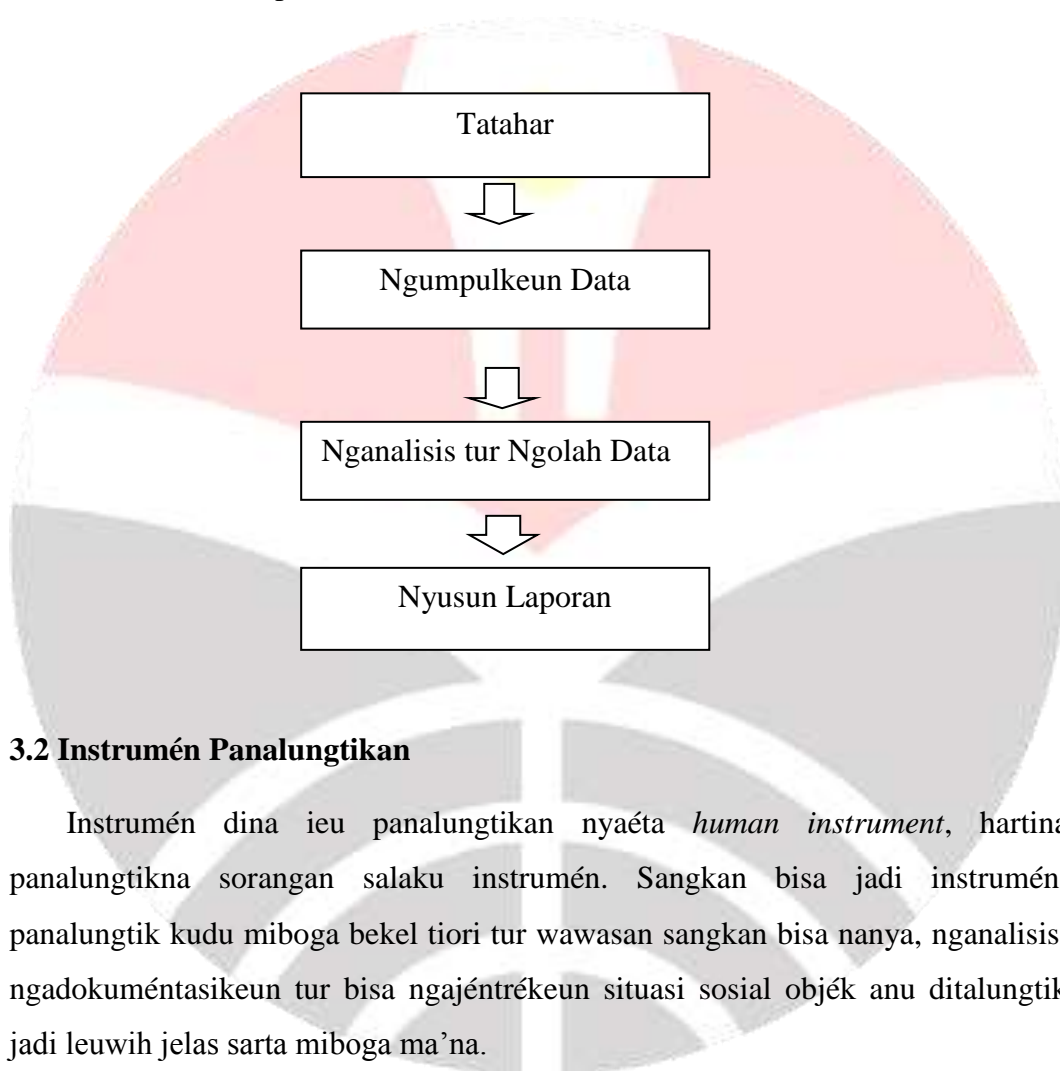
Ieu panalungtikan ngagunakeun téhnik analisis data kualitatif, nyaéta maluruh tur ngumpulkeun dongéng-dongéng anu masih kénéh aya di masarakat Kacamatan Cibadak. Salian ti éta aya ogé nu disebut *Public Opinion Survey* anu tujuanana pikeun mikanyaho sawangan umum ngeunaan hiji hal. Dina ieu panalungtikan nyaéta mikanyaho ngeunaan ajén moral anu aya dina dongéng-dongéng anu sumebar di masarakat.

3.1.3 Désain Panalungtikan

Désain minangka téhnik nu digunakeun dina panalungtikan sangkan panalungtikan ngahasilkeun data nu diperlukeun. Téhnik nu dipaké dina ieu

panalungtikan, nyaéta: 1) tatahar; 2) ngumpulkeun data; 3) nganalisis tur ngolah data; 4) nyusun laporan.

Tatahar dilakukeun nalika rék ngalakukeun panalungtikan, naon waé nu bakal dibutuhkeun salila panalungtikan dipersiapkeun, geus kitu tuluy ngumpulkeun data, sanggeus data kakumpulkeun tuluy dianalisis sarta diolah datana. Sanggeus dianalisis, disusun laporanna.

3.2 Instrumén Panalungtikan

Instrumén dina ieu panalungtikan nyaéta *human instrument*, hartina panalungtikna sorangan salaku instrumén. Sangkan bisa jadi instrumén, panalungtik kudu miboga bekel tiori tur wawasan sangkan bisa nanya, nganalisis, ngadokuméntasikeun tur bisa ngajéntrékeun situasi sosial objék anu ditalungtik jadi leuwih jelas sarta miboga ma'na.

Salian éta aya ogé format atawa pedoman wawancara sarta media-média anu ngarojong kana proses panalungtikan saperti kaméra pikeun ngadokuméntasikeun poto nalika panalungtikan, *handycam* pikeun ngarékam salila panalungtikan.

Gambar 3.1: Tabél Daptar Patalékan dina Wawancara

Ruang lingkup data	
Data Informan	Data dongéng
I	II
1.1 ngaran narasumber 1.2 umur narasumber 1.3 alamat narasumber 1.4 pakasaban narasumber	2.1 papasingan dongéng 2.2 teks dongéng

3.3 Sumber Data

Sumber data anu digunakeun dina ieu panalungtikan kabagi tilu, nyaéta sumber data informan, wewengkon/tempat panalungtikan, sarta dongéng anu bakal dianalisis.

3.3.1 Informan

Nu jadi informan dina ieu panalungtikan aya lima urang, opat urang lalaki jeung saurang awéwé, nyaéta Abah Awam salaku Ketua MUI Désa Néglasari, Pa Sudrajat salaku Kepala Sekolah SDN Barusawah, Pa Hilmi salaku Kepala Désa Warnajati, Bu Yayah salaku Ibu Rumah Tangga (mantan DPRD Jawa Barat), Pa A. Suryaditana salaku mantan Kepala Désa Sukasirna. Dongéng anu kakumpulkeun tina hiji kelurahan (Kelurahan Cibadak) jeung lima désa (Sukasirna, Néglasari, Warnajati, Ciheulang Tonggoh, Batununggal) nu aya di Kecamatan Cibadak aya 21 dongéng. 19 dongéng diantaranya kaasup kana jenis sasakala, sésana anu dua deui kaasup kana jenis dongéng sato.

SITI MUTIARA FHADILATHUSY, 2014

Struktur Instrinsik Jeung Ajén Moral Dina Dongéng Nu Aya Di Kacamatan Cibadak Kabupatén
Sukabumi Pikeun Bahan Pangajaran Maca Di SMP

Universitas Pendidikan Indonesia | repository.upi.edu | perpustakaan.upi.edu

3.3.2 Wewengkon

Kacamatan Cibadak diwangun ku hiji kalurahan sarta salapan désa anu ngawengku Kalurahan Cibadak, Désa Sukasirna, Désa Néglasari, Désa Warnajati, Désa Ciheulang Tonggoh, Désa Batununggal, Désa Pamuruyan, Désa Sekarwangi, Désa Karangtengah, Désa Ténjo Jaya.

Profil désa anu dijadikeun sumber data dina panalungitkan ngawengku hiji kalurahan sarta lima désa, nyaéta Kalurahan Cibadak, Désa Néglasari, Désa Sukasirna, Désa Warnajati, Désa Ciheulang Tonggoh, Désa Batununggal.

3.3.2.1 Kalurahan Cibadak

Kalurahan Cibadak salasahiji Kalurahan nu aya di Kabupatén Sukabumi, miboga jumlah penduduk lalaki 14.496 urang, awéwé 13.796 urang, aya 7.497 KK di Kalurahan Cibadak. Legana 407.60 Ha, tingkat kepadatan pendudukna nepi kana 1.064 jiwa/km². Kalurahan Cibadak diwatesanan ku Kacamatan Nagrak di beulah kalér, Désa Karangtengah di beulah wétan, Désa Sekarwangi di beulah kidul, Désa Pamuruyan di beulah kulon. Kalurahan Cibadak ka bagi kana 9 désa, nyaéta: Désa Sukasirna, Désa Néglasari, Désa Warnajati, Désa Ciheulang Tonggoh, Désa Batununggal, Désa Pamuruyan, Désa Sekarwangi, Désa Karangtengah, Désa Ténjo Jaya. Jarak ti Ibukota Kabupatén 52 Km, jarak ti Ibukota Provinsi 130 Km.

3.3.2.2 Désa Néglasari

Désa Néglasari legana 1.091.813 Ha, kabagi ku opat dusun, nyaéta Dusun Selagombong, Dusun Caringin, Dusun Legok, Dusun Tugu. Jumlah perangkat désana aya 11 urang, jumlah RW na aya 13 RW sarta 35 RT. Désa Néglasari diwatesanan ku Désa Sukasirna Kecamatan Cibadak di beulah kalér, Désa Ténjojaya Kecamatan Cibadak di beulah wétan, Désa Girijaya Kecamatan Warung Kiara di beulah kidul, Désa Taman Sari Kecamatan Cikidang di beulah kulon.

Désa Néglasari aya dina 600 M dpl, jarak ti Désa ka Kecamatan 17 KM, ti Désa ka Kabupatén 37 KM, ti Désa ka Propinsi 134 KM. Kaayaan Géografisna

pegunungan. Jumlah penduduk nepi ka bulan Désémber 2013 kamari, lalaki 3.199 urang, awéwé 2.858 urang. Jadi jumlah ti sakabéhna aya 6.057 urang. Jumlah Kepala Keluargana aya 1.688 KK. Jumlah penduduk nu lahir, lalaki aya 6 urang, awéwé 13 urang. Jumlah penduduk nu tiwas aya 22 urang, lalaki 10 urang, awéwé 12 urang. Jumlah penduduk nu pindah ti Désa Néglasari aya 79 urang, lalaki 39 urang, awéwé 40 urang. Jumlah pendatang aya 42 urang, lalaki 19 urang, awéwé 23 urang.

3.3.2.3 Désa Sukasirna

Désa Sukasirna ngadeg tanggal 12 Pébruari 1980 sarta SK Gubernur NO. 0.458/PM.02/P.1 Kep/HK 021.1 1980. Diajengkeun ku masarakat, pemekaran ti Désa Pamuruyan.

Désa Sukasirna miboga luas wilayah 4500 Ha, dibagi jadi dua désa nyaéta Désa Sukasirna 2200 Ha, Désa Pamuruyan 2300 Ha. mangsa harita, pendudukna aya 9221 urang nu aya di Désa Sukasirna jeung 9200 urang nu aya di Désa Pamuruyan.

Wates wewengkon Désa Sukasirna nyaéta :

- Beulah kalér, Désa Palasari Kacamatan Parungkuda;
- Beulah kulon, Désa Cicareuh Kacamatan Cikidang;
- Beulah kidul, Désa Girijaya Kacamatan Warung Kiara;
- Beulah wétan, Désa Pamuruyan.

Di Sukasirna miboga aréa kebon 900 Ha milik PTP. Tradisi kahirupan masarakat masih nurutkeun asas kabiaasaan féodalisme Walanda. Bakalan leuwih karasa tina sikep masarakat anu apatis jeung teu dinamis sabab kateken ku jaman Walanda dina mangsa perkebunan Belanda (tanam paksa). Pakasaban masarakat nu aya di Désa Sukasirna 80 %-na buruh. Désa Sukasirna teu miboga Sumber Daya Alam (saperti cadas, pasir jeung bahann galian). Sikep masarakat anu masih kénéh tradisional nu aya di wewengkon ieu. Taneuh nu teu rata; lamping pasir, luhurna 600m dpl.

Naha masarakat na kurang dinamis? Sabab dijajah sarta tanam paksa dina mangsa Walanda. Buktina nyaéta masih aya gedung peninggalan Walanda nu aya nepi ka kiwari. Sarta ku sabab kasadaran masarakat kana pendidikan kurang.

Tina aspék ékonomi wates Désa Sukasirna ti Longkéwang nepi ka Leuweung Datar hilir. Miboga 8 km jalan provinsi, jalan désa sarta jalan perkebunan. Désa Sukasirna teu miboga jalan kabupatén sabab infrastruktur jalanna rusak.

Désa ieu ngagedéan tapi dina taun 1986, Sukasirna dirucat sabab kacida gedéna jeung aréa sawah ngan ukur 60 Ha satengah téhnis jeung 20 Ha sawah tada hujan sabab teu miboga aliran irigasi anu nyukupan.

Ngaran-ngaran kampung nu aya di Désa Sukasirna:

1. Longkéwang;
2. Cilengo;
3. Ciletuh;
4. Cileuleueur;
5. Cimenténg;
6. Cigadog;
7. Leuweung Datar;
8. Cipicung;
9. Cipetir;
10. Cipetir Manggala;
11. Babakan Banten;
12. Pasir Pogor;
13. Cieurih;
14. Cikadaka;
15. Kebon Kalapa;
16. Babakan Baru;
17. Cinangsi;
18. Cijulang;

19. Ciradén (wewengkon tempat ngurebkeun turunan Radén tapi makamna geus rata jeung taneuh sabab nalika di jajah ku Jepang, makam nu aya diratakeun);
20. Ciacim.

Birokrasi nu di gunakeun baheula ti turunan darah biru (ménak; radén). Désa Sukasirna dibagi jadi tilu dusun, nyaéta :

- a. Dusun Cilengo;
- b. Dusun Leuweung Datar;
- c. Dusun Cikadaka.

Dusun nu aya harita nyaéta wewengkon-wewengkon atawa kampujng gedé nu aya di Désa Sukasirna.

Wates alamna Désa ti leuwi nu aya di Ciletuh (beulah kalér) anu nyambung ka Cicatih-Cimandiri. Ti beulah kidul, walungan Cipangasahan ka Cicatih tuluy ka Cimandiri. Nepi ka ayeuna, di Désa Sukasirna aya kénéh anu nganut agama Budha, gabungan tina agama Budha jeung Islam, sarta gabungan tina agama Hindu jeung Islam.

Poto-poto waktu Bapa A. Suryadinata diistrénan jadi kapala désa nu anyar di Désa Sukasirna taun 1981.

3.3.2.4 Désa Warnajati

Désa Warnajati legana 374.50 Ha, anu diwatesanan ku Désa Pamuruyan di beulah kalér, Désa Néglasari di beulah kidul, Désa Pamuruyan di beulah kulon, Kelurahan Cibadak di beulah wétan. Jarak ti Ibukota Kabupatén 54 Km, jarak ti Ibukota Provinsi 140 Km, sedengkeun jarak ti Ibukota Negara 120 Km. Jumlah penduduk Désa Warnajati nyaéta lalaki 3.249 urang, awéwé 3.016 urang, jumlah kapala kulawarga aya 1.683 KK.

3.3.2.5 Désa Ciheulang Tonggoh

Désa Ciheulang Tonggoh legana 378 Ha, anu diwatesanan ku Kacamatan Nagrak di beulah kalér, Désa Batununggal di beulah kidul, Désa Karangtengah di beulah kulon, Désa Lembursawah di beulah wétan. Jarak ti Ibukota Kabupatén 17 Km, jarak ti Ibukota Provinsi 125 Km, jarak ti Ibukota Negara 17 Km. Jumlah pendudukna nyaéta lalaki 4.131 urang, awéwé 4.248 urang, jumlah kapala kulawargana aya 2.412 KK.

3.3.2.6 Désa Batununggal

Désa Batununggal anu legana 186.22 Ha diwatesanan ku Désa Ciheulang Tonggoh di beulah kalér, Désa Néglasari di beulah kidul, Désa Hégarmanah di beulah kulon, sarta Désa Lembursawah di beulah wétan. Jarak ti Ibukota Kabupaténna 45 Km, jarak ti Ibukota Provinsi 100 Km, sarta jarak ti Ibukota Negara 100 km.

3.4 Wangenan Operasional

Judul panalungtikan nyaéta “Struktur Instrinsik jeung Ajén Moral dina Dongéng nu aya di Kacamatan Cibadak Kabupatén Sukabumi pikeun Bahan Pangajaran Maca di SMP”. Sangkan aya gambaran nu leuwih jéntré, perlu dipedar wangenan-wangenan tina istilah nu aya dina éta judul, nyaéta ieu di handap.

1) Ajén Moral

Ajén téh mangrupa ringkesan tina kecap ajian anu hartina aya ajianana, boga ajian atawa jampé supaya dipihormat. Dina segi eusina, karya sastra umumna ngawengku ajén-ajén anu aya patalina jeung ajaran moral (étika).

Sedengkeun moral nu asalna tina kecap *mores* (B. Latin, *mos* : adat kabiasaan). Masarakat umumna ngahartikeun moral téh *susila*, *kasusilaan*. Tegesna hadé jeung goréng téh diukurna tina jihad kasusilaan, sikep, kawajiban, budi pekerti, atawa ahlak (Suryalaga, 1997, kc. 10).

Cindekna, ajén moral téh nyaéta tolak ukur pikeun méré ajén hadé jeung goréngna laku lampah urang di masarakat sarta hadé jeung goréngna laku lampah, sikep, ahlak nu bakal ditarima ku nu maca hiji karya tur nandeskeun kana kwalitas tingkah laku manusa.

2) Dongéng

Dongéng téh kaasup kana golongan carita, umumna carita parondok. Dina dongéng sok aya unsur pamohalan, upamana dina jalan caritana, palakuna, atawa waktu kajadianana. Nurutkeun susunan basana, dongéng kaasup kana wangun lancar (prosa), tapi sakapeung-kapeung osok diselang ku wangun ugeran (puisi) anu disebut kawih (Yus Rusyana, 1978, kc. 18).

Nurutkeun Isnendes (2010, kc. 25) wanda karangan dongéng, tangtu baé lisan. Hartina, sumebarna jeung media basana ngaliwatan lisan, tatalépa, tuturan, ngandelkeun *oral-audio* jeung tara kapaluruh saha nu ngarangna. Cindekna yén dongéng téh mangrupa nyaéta karya sastra prosa heubeul anu sumebar ngaliwatan lisan.

3) Bahan Pangajaran Maca

Bahan pangajaran téh nyaéta matéri pangajaran nu bakal ditepikeun ka siswa nu mangrupa salasahiji komponén tina sistem pangajaran anu eusina silih deudeul jeung silih lengkepan dina waktu proses diajar jeung ngajar. Bahan pangajaran biasana aya dina silabus nu aya patalina jeung kabutuhan peserta didik anu mangrupa eusi tina mata pelajaran atawa bidang studi anu ditepikeun ka siswa.

Cindekna Bahan Pangajaran Maca nyaéta matéri pangajaran nu bakal ditepikeun ka siswa khususnya dina pangajaran maca sangkan kompetensi tur

lakulampah siswa bisa robah sanggeus narima bahan pangajaran anu ditepikeun ku guru.

Dumasar kana wangenan di luhur, anu dimaksud “Struktur Instrinsik jeung Ajén Moral dina Dongéng nu aya di Kacamatan Cibadak Kabupatén Sukabumi pikeun Bahan Pangajaran Maca di SMP” dina ieu panalungtikan téh hartina ngumpulkeun dongéng nu aya di Kacamatan Cibadak Kabupatén Sukabumi pikeun diinventarisir tuluy dipilih dongéng anu luyu pikeun bahan pangajaran maca basa Sunda di SMP kelas VII.

